

**Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích**

**Filozofická fakulta**

**Ústav věd o umění a kultuře**

## **POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE**

Autor práce a studijní obor: .....Stanislav Nauš, dějiny a filozofie umění.....

Název práce: ..Tvorba mnichovského malíře Jana Pollacka v kontextu dobové výtvarné produkce v Bavorsku a možný ohlas v českém malířství kolem roku 1500

Oponent práce: ...PhDr. Kateřina Horníčková, PhD.....

### **Slovní vyjádření, náměty a otázky k obhajobě:**

Diplomant se věnuje tvorbě významného mnichovského malíře Jana Polacka a jeho okruhu na konci 15. století. Mezi otázky, jež si klade, je rozšíření jeho stylu, ovlivnění jeho tvorby, inspirace grafikou a možnost Polackova vlivu na české prostředí.

Jako pozitiva lze uvést, že práce je obsáhlá (167 s. textu bez literatury), důkladná a z hlediska kvality textu a použitých zdrojů zdařilá. Diplomant přesvědčivě dokládá znalost příslušné německojazyčné literatury, grafických předloh i desek samotných a má výborný pozorovací talent i smysl pro detail. Práce místy přesahuje zvolené téma (exkursy do oblasti prezentace sbírkového materiálu v úvodu i jinde, uhnutí k jiným dílům následkem inspirace literaturou – M. ze zámku Lichtenstein (s. 44-5), (s. 67-9) R. Frueauf, M. Litoměřického oltáře a jeho inspirace pro zobrazení architektury (kap. 5.3.2.1)), ale zároveň pečlivostí zpracování přesahuje i běžné požadavky na magisterskou práci. Autorův písemný projev je vyzrálý. Práce je doplněna kvalitním obrazovým doprovodem (s výjimkou II/15). Za cenné považuji zejména kapitulu o vlivu grafických listů na Polackovu tvorbu a pasáže o krajinné složce. Škoda jen, že problém krajiny je ale v práci dosti roztroušen a čtenář si těžko vytváří celistvější obraz. Rovněž je třeba ocenit autorův kritický přístup k literatuře a jeho kritiku pojmu „podunajská škola“, který je zcela na místě a v duchu recentní literatury.

Při rozboru jednotlivých oltářních celků je autor veden zájmem o stylová a kompoziční schémata, jejichž rozbořením se snaží odvodit možné inspirace Polackovy malířské tvorby a též jeho pozici jako inspirační osobnosti pro další umělce. Jako slabší místo lze zmínit, že rozlišuje přitom podíly mistra a jeho dílenských pomocníků pouze na základě moderního měřítko kvality, které je ale poplatné spíše umělecko-historické představě o vlastní schopnostech. Autor sám si tento svůj přístup nijak neproblematizuje, ani jej nikde výslovně kriticky nereflektuje. Zvolený přístup se tak - logicky - vyhýbá otázce kontextu tvorby i případným

písemným dokladům. Z textu tak není zřejmé, jaké prameny jsou k Polackově dílně vůbec dochovány (autor zmiňuje pouze existenci účtů k oltáři ve Weihestephan, a to v anotaci práce; na s. 122 uvádí, že problém Polackovy tvorby nelze řešit na základě písemných pramenů). Na druhou stranu je třeba říci, že by zohlednění či uvedení písemných pramenů bylo nad rámec úkolu, který si autor stanovil, a již tak obsáhlá práce by dále narostla.

Je rovněž škoda, že autor si občas oslabuje vlastní argumentaci zpochybňujícím závěrem (s. 133, 138, 147), překvapivě i tam, kde poměrně přesvědčivě uvádí důvody pro určitou tezi. Chybí také tvorba portrétní, o které se čtenář doví jen mimochodem.

Další nedostatky jsou drobné a často stylistického rázu: nadužívání některých obrátů („sluší se“, neosobních vazeb), občasné opakování informací (např. pozn. 654), ediční chyby („analyzace“, „Malunks“, s. 19, psaní velkých a malých písmen s. 37, užívání idem/eadem –s. 141 (Kyzourová), Norimberg vs. Norimberk s. 57, memorium – memoria, s. 66), nejasnosti v terminologii (zde chybí přesnější dodržení definice „okruh“ vs „dílňa“, s. 14), občasné (ale řídké) nepřesné citování (přímá citace vyžaduje uvedení strany, kde se citát nachází) a vyšínutí z vazby (s. 44, 70, 102, 122, uvádím též drobná přehlédnutí pro případ úpravy pro článek: farní úřad dostal Aventinus nebo spíše Eisenreich (s. 41)? Na s. 69 by titulěk asi spíše měl být „Retáblý ze Schlüssselfeldu a Hersbrucku v kontextu pašijových oltářů“ – zde by se hodilo uvést důvody, proč se těmito oltáři autor zabývá hned na s. 70 a nikoliv až na s. 73 a jakému okruhu jsou připsány). Omývání nohou církevními činiteli není teorie, ale obvyklá součást velikonoční liturgie (s. 76). Longinus nezasazuje Kristovi smrtelnou ránu, neboť Kristus v té době již mrtvý je (s. 91). Na s. 96 má být zřejmě Samson a Dalila. S. 94 je vevázána dvakrát. Schutzmantelbild autor připisuje jednou dílně, jindy Polackovi samotnému, s. 136: „anonymní autor votivní desky – které? jde o doudebskou archu nebo se autor vrací k votivní desce švihovských?). Občas je také znát, že autor přesunul část textu a odkazuje na dřívější informaci, která ale uvedena nebyla (Schongauerova grafika na s. 73)

Je trochu škoda, že autor nevyužil některých teoretických textů. Např. k otázce exprese/dramatičnosti/teatrality (výrazné barevné provedení, které autor kritizuje na několika místech, s. 104) by autorovi jistě pomohl např. text E. H. Gombricha (Action and Expression in Western Art, Image and the Eye, 1982), v němž expresi svazuje s uvažovanou recepcí – o inspiraci rvačkami zde asi není třeba uvažovat, i když autorka posudku hodnotí kladně jiné autorovy úvahy o Polackově inspiraci realitou. Úvahu o klečícím šlechtici lze doplnit informací, že klečící donátor v brnění se v českém umění vyskytoval již na Slavětínském oltáři č. 1 (jiný Slavětínský oltář, než autor uvádí) už kol. 1450.

Přes tyto (převážně drobné a doplňující) výtky považuji tuto magisterskou práci za zdařilou, doporučuji k obhajobě a hodnotím známkou výborně. Práce by mohla posloužit jako základ k budoucí publikaci o Polackovi a jeho okruhu, pokud autor pojme i svůj přístup z kritického úhlu. Jako téma k obhajobě navrhuji autorovi, aby se vyjádřil k některým z následujících dílčích otázek:

Možnosti zvoleného přístupu – z čeho autor automaticky soudí, že slabší místa jsou vždy dílem pomocníků? Víme něco bližšího o fungování Polackovy dílny? Co víme o jeho aktivitách např. v cechu?

K jakému termínu a nové definici se autor kloní v případě „podunajské školy“?

Ikonografie retáblu v Blütenburgu (s. 35-6) – nelze zde uvažovat u mnohafigurového ztvárnění o teologické ideji Kristus zástupů, Ecclesia?

Osobně by mne též zajímalo, jak se dostal kult sv. Zikmunda (s. 38) k Wittelsbachům – ale tato otázka přesahuje zvolené téma.

Jak přesná jsou čísla uvedená v Sundendorfské matrice? Co je vlastním účelem dokumentu?

**Navrhovaná klasifikace:** Výborně

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Karel Forec', with a checkmark at the end.

.....  
podpis oponenta práce

V Českých Budějovicích dne 9. 8. 2018

Stupeň klasifikace:	výborně	velmi dobře	dobře	nevyhověl
---------------------	---------	-------------	-------	-----------